

Облік і оподаткування

УДК 657

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20349313>

**Нормативні та інституційні особливості аудиту забезпечень в Україні
за МСФЗ і МСА: сучасний стан та перспективи розвитку**

Ступницький Євген Романович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»,
вул. Героїв Оборони, 10, м. Київ, 03127,
email address: Stupnitskiy.evgeniy@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8560-8473>

Прийнято: 05.05.2026 | Опубліковано: 20.05.2026

Анотація. Стаття присвячена дослідженню методологічних та інституційних засад аудиту забезпечень як однієї з найбільш складних категорій облікових оцінок в умовах зростання економічної невизначеності та трансформації регуляторного середовища України. Метою дослідження є розробка концептуальних підходів до удосконалення аудиторських процедур щодо забезпечень в Україні на основі міжнародних стандартів аудиту, сучасної ризик-орієнтованої методології та інституційних вимог до забезпечення якості аудиту. Методологічна основа дослідження поєднує загальнонаукові та спеціальні методи, спрямовані на виявлення взаємозв'язку між Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), стандартами аудиту (МСА) та інституційною рамкою регулювання аудиторської діяльності, зокрема використано: порівняльний аналіз; систематизацію та класифікацію; абстрактно-

логічний метод та інституційний підхід. У дослідженні обґрунтовано, що аудит забезпечень є специфічною сферою аудиторської практики, яка потребує поєднання експертизи у сфері фінансової звітності, процедур оцінки ризиків та професійного скептицизму. Встановлено, що найбільш суттєві аудиторські ризики виникають щодо актуарних забезпечень, зобов'язань, пов'язаних із судовими спорами, забезпечень з виведення з експлуатації, забезпечень на реструктуризацію, а також зобов'язань, на які впливає воєнна невизначеність. Дослідження демонструє, що відмінності між вимогами МСФЗ та окремими положеннями української національної системи бухгалтерського обліку формують додаткові аудиторські виклики, пов'язані з трансформаційними коригуваннями та перевіркою дисконтованих оцінок. За результатами дослідження розроблено концептуальні напрями удосконалення аудиторських процедур. Практична цінність статті полягає у можливості застосування запропонованих підходів у діяльності аудиторських фірм, органів контролю якості та суб'єктів підготовки фінансової звітності. Запропоновані рекомендації можуть сприяти підвищенню якості аудиту, посиленню достовірності облікових оцінок, підвищенню прозорості фінансової звітності та адаптації української аудиторської практики до сучасних європейських і міжнародних вимог.

Ключові слова: аудит, забезпечення, облікові оцінки, МСФЗ, МСА, МСБО, аудиторські процедури, професійне судження, інституційна рамка.

Regulatory and Institutional Aspects of Assurance Audits in Ukraine under IFRS and ISA: Current Status and Prospects for Development

Yevhen Stupnytskyi

PhD student, National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics»

10 Heroiv Oborony St., Kyiv, 03127, Ukraine

email address: Stupnitskiy.evgeniy@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8560-8473>

Abstract. Purpose. The article addresses the methodological and institutional foundations of auditing provisions as one of the most complex categories of accounting estimates under conditions of increasing economic uncertainty and transformation of the regulatory environment in Ukraine. The purpose of the study is to develop conceptual approaches to improving audit procedures for provisions in Ukraine on the basis of international auditing standards, modern risk-oriented methodology, and institutional requirements for audit quality assurance. **Methods.** The methodological basis of the research combines general scientific and special methods aimed at identifying the interrelationship between financial reporting standards, auditing standards, and the institutional framework of audit regulation, including comparative analysis; systematization and classification; analytical and logical methods; institutional approach. **Results.** The study substantiates that auditing provisions represents a specific area of audit practice that requires a combination of financial reporting expertise, risk assessment procedures, and professional skepticism. It was established that the most significant audit risks arise in relation to actuarial provisions, litigation-related obligations, decommissioning liabilities, restructuring provisions, and obligations affected by wartime uncertainty. The research demonstrates that differences between IFRS requirements and certain Ukrainian national accounting practices create additional audit challenges associated with transformation adjustments and the verification of discounted estimates. **Conclusions.** As a result of the research, conceptual directions for improving audit procedures were developed. The practical value of the article lies in the possibility of applying the proposed approaches in the activities of audit firms, quality control bodies, and entities preparing financial statements. The proposed recommendations may contribute to improving audit quality, strengthening the reliability of accounting estimates, enhancing transparency of financial reporting, and adapting Ukrainian audit practice to modern European and international requirements.

Keywords: auditing, provisions, accounting estimates, IFRS, ISA, IAS, audit procedures, professional judgment, institutional framework.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції України до європейського економічного простору, поширення обов'язковості застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) для підприємств суспільного інтересу та великих підприємств, а також внаслідок безпрецедентних викликів, спричинених воєнним станом, аудит забезпечень як облікових оцінок з високим ступенем невизначеності набуває особливої актуальності.

Забезпечення є одним із найбільш складних об'єктів аудиту, оскільки поєднують у собі суб'єктивність професійного судження керівництва, методологічну складність дисконтування довгострокових зобов'язань та необхідність залучення експертів різних напрямків. Прийняття у 2017 році Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1] запровадило європейську модель регулювання аудиторської діяльності з поділом на підприємства суспільного інтересу та інші суб'єкти, обов'язковою ротацією аудиторських фірм, заборонними переліками послуг та запровадженням Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Перегляд у 2018 році Міжнародного стандарту аудиту (далі – МСА) 540 «Аудит облікових оцінок та пов'язаних розкриттів» [2] суттєво підвищив вимоги до аудиторів у частині розуміння методу оцінки, тестування припущень керівництва, виявлення можливої упередженості. Водночас на рівні методичного та інституційного забезпечення в Україні зберігаються системні проблеми: розбіжність вимог НП(С)БО і МСФЗ, що ускладнює аудит трансформаційних коригувань; обмеженість практики залучення зовнішніх експертів; недостатня формалізація процедур ретроспективного огляду оцінок; типові зауваження інспекцій ОСНАД щодо документування професійного судження аудитора. Окремою проблемою є аудит забезпечень в умовах воєнного стану, що підсилює рівень ризику і невизначеності. Зазначене обумовлює актуальність комплексного

дослідження нормативно-інституційної рамки аудиту забезпечень та обґрунтування напрямів її удосконалення в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика аудиту в умовах наближення національного законодавства відповідно до вимог Європейського Союзу (далі – ЄС), розширення кількості суб'єктів які складають звітність за вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) набуває особливої актуальності в науковій та практичній площині. Зокрема, В. Жук та К. Мельник розкрили сутність «класичного ядра» теорії аудиту, з'ясували слабкі сторони теорій (концепцій) аудиту та обґрунтували необхідність розширення змісту теорії шляхом привнесень з інших сучасних загальноекономічних і облікових теорій [3]. К. Назарова та Д. Малько обґрунтувати теоретичні і практичні рекомендації щодо аудиту безперервності діяльності підприємств агробізнесу в умовах воєнного стану [4]. М. Василюк, С. Вітер, Н. Здирко та Т. Гайдучок [5], О. Петрик [6] дослідили сутність та роль аудиту фінансової звітності в контексті реалізації концепції сталого розвитку. М. Дубініна запропонувала інтегрований підхід до аудиту доходів і безперервності діяльності аграрних підприємств у контексті забезпечення достовірності фінансової звітності [7]. Р. Дутчак ідентифікував проблеми аудиту фінансової звітності підприємств на прифронтових територіях України в умовах воєнного стану [8].

В свою чергу, низка дослідників зосереджують свою увагу на практичних аспектах здійснення аудиту фінансової звітності й правильності ведення бухгалтерського обліку в умовах цифрових технологій та сучасних інноваційних аналітичних інструментів. Зокрема, В. Литвиненко та Ю. Бурдим дослідили можливості застосування інформаційних технологій при проведенні аудиту фінансової звітності та окреслили напрями подальшої цифрової трансформації аудиту підприємств агробізнесу [9]. О. Колісник та В. Шацков дослідили порядок складання загального плану та розробки програми аудиту фінансової звітності з відповідними аудиторськими процедурами та аналітичними методами [10]. Т. Хомуляк та А. Любенко визначили ризики, які слід врахувати суб'єкту

господарювання при аудиті фінансової звітності, складеної за МСФЗ [11]. С. Візіренко та С. Макаріхін акцентували увагу на бухгалтерському, юридичному, спеціальному, галузевому та податковому підходах щодо розробки методики проведення аудиту фінансової звітності [12].

Разом з тим, окремі вчені досліджували окремі аспекти удосконалення обліку та аудиту забезпечень як складової джерел утворення активів підприємств. Н. Воськало, О. Карий О. та В. Воськало обґрунтували методику фінансового та податкового обліку та відображення у звітності інформації про забезпечення відповідно до вимог НП(С)БО та МСФЗ [13]. Н. Лоханова ідентифікувала проблемні питання обліку забезпечень як важливого інструменту облікової політики, спрямованого на зміцнення економічної стійкості підприємств та запропонувала шляхи його удосконалення [14]. Ю. Серпенінова, Л. Гриценко, Ж. Олексіч, А. Панченко, К. Товстуха окреслили основні проблемні аспекти облікового відображення забезпечень майбутніх витрат і платежів [15]. І. Гриненко запропонував напрями удосконалення класифікації резервів для потреб облікової системи підприємства [16]. І. Райковська, О. Костенко та В. Угнівенко обґрунтувати методичний інструментарій обліку, аудиту та бізнес-аналізу в реалізації потреб користувачів фінансової інформації [17].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на наявну потужну теоретичну та практичну базу, сформовану згаданими та іншими дослідниками, невирішеним залишається блок питань пов'язаних саме із аудитом забезпечень, як важливої складової джерел утворення активів господарюючих суб'єктів та в контексті ведення обліку, складання звітності за МСФЗ та її аудиту в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Метою дослідження є ідентифікація нормативних та інституційних особливостей аудиту забезпечень в Україні за МСФЗ та МСА, виявлення основних проблем сучасного стану аудиторської практики забезпечень та обґрунтування напрямів її

удосконалення з урахуванням європейської моделі регулювання аудиторської діяльності та викликів воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аудит забезпечень майбутніх виплат і платежів за своєю методологічною природою є аудитом облікових оцінок, що передбачає застосування комплексу взаємопов'язаних МСА. Базовим стандартом, що визначає методологічну рамку, виступає МСА 540 (переглянутий) «Аудит облікових оцінок та пов'язаних розкриттів», застосовуваний до фінансової звітності за періоди, що починаються з 15 грудня 2019 р. [2]. Цей стандарт суттєво підвищив вимоги до аудитора в частині розуміння методу оцінки, обраного керівництвом, припущень, що використовуються, даних, на яких базується оцінка, а також ризиків суттєвого викривлення внаслідок упередженості керівництва.

Поряд із МСА 540 у системі стандартів аудиту забезпечень ключову роль відіграють:

- МСА 315 (переглянутий 2019) – у частині ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення з урахуванням розуміння внутрішнього контролю над процесом оцінки [18];
- МСА 330 – у частині дій аудитора у відповідь на оцінені ризики [19];
- МСА 501 – у частині отримання зовнішніх підтверджень від юридичних радників клієнта щодо судових позовів [19];
- МСА 560 – щодо аналізу подій після звітної дати, які можуть суттєво вплинути на оцінку забезпечень [19];
- МСА 580 – щодо отримання письмових запевнень керівництва [19];
- МСА 620 – у частині залучення експертів (актуаріїв, інженерів, оцінювачів, тощо) [19].

Об'єктом аудиту виступають забезпечення, регульовані МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [20], МСБО 19 «Виплати працівникам» [21], МСФЗ 16 «Оренда» [22] (у частині демонтажу та відновлення) тощо. Зокрема, МСБО 37 встановлює три критерії визнання

забезпечення: наявність теперішнього зобов'язання (юридичного або конструктивного) внаслідок минулої події, ймовірність вибуття ресурсів та можливість достовірної оцінки [20]. Категорія конструктивного зобов'язання, що виникає внаслідок усталеної практики, опублікованих політик або достатньо конкретного заявленого наміру, є особливо складною для аудиторської перевірки, оскільки потребує оцінки сукупності неформальних факторів.

На рівні української інституційної рамки аудит забезпечень регулюється Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1], яким імплементовані вимоги Директиви ЄС 2006/43/ЄС [23] та Регламенту 537/2014 [24]. Контроль якості аудиторської діяльності здійснюється спільно Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД) та Аудиторською палатою України (АПУ). Інспекції ОСНАД мають право перевіряти робочі документи аудитора щодо облікових оцінок, що підвищує вимоги до якості документування професійного судження.

Для системного порівняння вимог МСФЗ та української нормативно-інституційної рамки аудиту забезпечень, нами проведено аналіз за сімома концептуально значущими параметрами (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння вимог міжнародних стандартів і української нормативно-інституційної рамки щодо аудиту забезпечень

№	Параметр	Міжнародні стандарти (МСФЗ/МСБО/МСУЯ)	Українська нормативно-інституційна рамка
1	Об'єкт регулювання	МСБО 37 – визнання, оцінка, розкриття забезпечень; МСБО 19 – виплати працівникам	НП(С)БО 11, НП(С)БО 26; Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Податковий кодекс України (ст. 139)
2	Методологічна основа аудиту	МСА 540 (переглянутий) «Аудит облікових оцінок»; МСА 315, 330, 500, 501, 540, 560, 580, 620	МСА, прийняті як національні стандарти аудиту України з 2003 р. (рішення АПУ)
3	Регулятор аудиторської діяльності	IAASB – стандартизація; національні органи нагляду – контроль якості	Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД); Аудиторська палата України (АПУ)

4	Концепція оцінки	Найкраща оцінка з урахуванням ризиків і невизначеності; дисконтування за суттєвості ефекту часу	НП(С)БО 11 – теперішня вартість без деталізації методики; ставка дисконту не конкретизована
5	Аудит облікових оцінок	МСА 540 – обов'язкове розуміння методу, припущень, даних; тест на упередженість керівництва	Застосовуються МСА у редакції 2021–2022 рр. у перекладі АПУ
6	Залучення експертів	МСА 620 – оцінка компетентності, об'єктивності; узгодження обсягу робіт	Практика залучення актуаріїв, інших експертів обмежена, переважно у великих аудиторських мережах
7	Контроль якості аудиту	МСУЯ 1, МСУЯ 2 – система управління якістю на рівні фірми та конкретного завдання	Інспекції ОСНАД; перевірки якості АПУ; обов'язкова ротація для підприємств, що становлять суспільний інтерес, за Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»

Джерело: систематизовано автором із використанням [1, 18-21, 25-28].

Аналіз даних табл. 1 свідчить, що на рівні методології аудиту Україна повністю інтегрована у міжнародну систему через пряме застосування МСА. Водночас на рівні об'єкта аудиту зберігаються розбіжності між МСФЗ та НП(С)БО, що формує специфічну проблему – аудит трансформаційних коригувань під час переходу від національної звітності до звітності за МСФЗ. Як свідчать дослідження, більшість українських підприємств обліковують довгострокові забезпечення за номінальною, а не дисконтованою вартістю, що потребує суттєвих коригувань під час трансформації звітності та посиленої аудиторської уваги до коректності розрахунку поточної вартості зобов'язань.

Інституційною особливістю аудиту в Україні є також податковий аспект. Згідно зі ст. 139 Податкового кодексу України, тільки «зарплатні» резерви відпусток зменшують фінансовий результат до оподаткування, а решта забезпечень створюють постійні або тимчасові різниці [26]. Це формує додаткове аудиторське завдання – перевірку коректності визнання відстрочених податкових активів та зобов'язань, у тому числі тесту на відновлюваність

відстрочених податкових активів через ймовірність отримання майбутнього оподаткованого прибутку.

Особливістю аудиту забезпечень в Україні починаючи з 2022 року є необхідність врахування воєнних ризиків. Підприємства формують специфічні види забезпечень: під компенсацію персоналу, мобілізованому в Збройні Сили України; під штрафи за невиконання договорів унаслідок форс-мажору; під демонтаж та відновлення пошкоджених об'єктів тощо. Це створює безпрецедентний рівень невизначеності оцінки, що відповідно до п. 9 МСА 540 [19] потребує особливих аудиторських процедур: розширеного тестування припущень керівництва, узгодження з висновками Торгово-промислової палати України щодо форс-мажору, моніторингу нормативно-правових актів про компенсацію втрат, посиленої уваги до розкриттів за п. 85 МСБО 37 [20].

Залежно від категорії забезпечення суттєво змінюються рівень ризику суттєвого викривлення та склад аудиторських процедур. Систематизація аудиторських процедур за категоріями забезпечень наведена у табл. 2.

Таблиця 2

Систематизація аудиторських процедур щодо забезпечень за рівнем ризику

Категорія забезпечення	Рівень ризику	Релевантний МСА	Ключові аудиторські процедури
Резерв невикористаних відпусток та інших короткострокових виплат працівникам	Низький	МСА 500, МСА 540	Перерахунок, тестування даних кадрового обліку, перевірка нарахування ЄСВ
Гарантійні зобов'язання	Середній	МСА 540, МСА 500	Аналіз історичної статистики, тестування припущень керівництва
Забезпечення під судові й регуляторні спори	Високий	МСА 501, МСА 540, МСА 580	Запит до юридичних радників, аналіз процесуальних документів, оцінка ймовірності
Забезпечення з виведення з експлуатації, рекультивації	Високий	МСА 540, МСА 620	Залучення інженерного експерта, тест ставки дисконту, аналіз чутливості
АктUARні забезпечення (виплати працівникам після закінчення трудової діяльності, інші довгострокові виплати)	Високий	МСА 540, МСА 620, МСБО 19	Залучення актуарія, перевірка демографічних та фінансових припущень (ставка дисконту, очікуване підвищення заробітної плати, плинність персоналу), тест

			методу прогнозованої умовної одиниці
Забезпечення на реструктуризацію	Високий	МСА 540, МСА 580	Аналіз документації управлінських рішень, тест на конструктивне зобов'язання

Джерело: розроблено автором із використанням [18-19].

Дані табл. 2 демонструють, що найбільш ризиковими категоріями для аудиту є забезпечення актуарних розрахунків, забезпечення під судові й регуляторні спори, забезпечення з виведення з експлуатації/рекультивациі. Спільною рисою цих категорій є висока залежність оцінки від професійного судження керівництва та необхідність залучення зовнішніх незалежних експертів. Згідно з МСА 620, аудитор зобов'язаний оцінити компетентність, спроможність та об'єктивність експерта, узгодити обсяг його робіт, перевірити адекватність методів та припущень, а також достатність використаних даних [19]. На практиці українських аудиторських фірм залучення експертів обмежене, переважно концентрується у мережах міжнародних аудиторських компаній, що формує ризик нерівномірної якості аудиту забезпечень з виведення з експлуатації та довгострокових виплат працівникам.

Особливу методологічну проблему становить аудит ставки дисконту для довгострокових забезпечень. МСБО 37 (п. 47) встановлює, що ставка дисконту має відображати поточну ринкову оцінку часової вартості грошей та ризики, специфічні для зобов'язання, але без урахування ризиків, для яких оцінки майбутніх грошових потоків вже були скориговані [19]. В умовах обмеженого розвитку національного ринку капіталу України, відсутності розгорнутої кривої безризикової дохідності для довгих строків, високої волатильності облікової ставки НБУ, аудит ставки дисконту перетворюється на складну професійну задачу. Аудитор має оцінити обґрунтованість вибору безризикової ставки (зазвичай ОВДП з відповідним строком), премії за ризик країни (зазвичай з міжнародних баз даних), премії за специфічні ризики, а також провести аналіз чутливості резерву до зміни ставки на ± 1 відсотковий пункт.

На основі проведеного аналізу систематизовано напрями удосконалення аудиторських процедур щодо забезпечень з урахуванням сучасних викликів та європейської моделі регулювання (табл. 3).

Таблиця 3

Концептуальні напрями удосконалення аудиторських процедур
щодо забезпечень в Україні

№	Напрямок удосконалення	Зміст пропозиції
1	Ризик-орієнтований підхід	Розробка матриці аудиторських процедур за категоріями забезпечень з диференціацією рівня ризику та обсягу процедур, що дозволить раціонально розподілити аудиторські ресурси
2	Ретроспективний огляд оцінок	Формалізація процедури аналізу «оцінка – фактичний результат» за п. 9 МСА 540, формування коефіцієнта точності оцінок керівництва
3	Сценарний аналіз	Перехід від точкової «найкращої оцінки» до зважених сценаріїв (песимістичний, базовий, оптимістичний), що відповідає п. 11 МСБО 37 щодо ризиків і невизначеності
4	Стандартизація листа зовнішнім юристам	Уніфікований шаблон запиту до юридичних радників за МСА 501; обов'язковий повторний запит до підписання звіту відповідно до МСА 560
5	Раннє залучення експертів	Інтеграція актуарія, інженера-оцінювача, юридичного експерта за МСА 620 на етапі планування, а не постфактум
6	Аудиторська аналітика даних	Застосування автоматизованих методів аудиту (СААТs) для повного сканування операцій з резервом відпусток; виявлення нетипових проводок на звітну дату; бенчмаркінг ставок дисконту
7	Тестування контролів	Опис процесу формування забезпечень у форматі «end-to-end», виділення ключових контролів та тестування їх ефективності за МСА 330
8	Розкриття чутливості	Обов'язковий аналіз чутливості резерву до зміни ключових припущень (ставка дисконту ± 1 в.п., ймовірність програшу спору ± 10 в.п.) у Примітках до фінансової звітності

Джерело: розроблено автором.

Реалізація запропонованих напрямів удосконалення потребує комплексного підходу на трьох рівнях:

- на рівні методології аудиту – впровадження ризик-орієнтованого підходу, формалізація ретроспективного огляду та сценарного аналізу;

- на рівні аудиторських доказів – стандартизація запитів до юридичних радників, раннє залучення експертів, розширення зовнішніх підтверджень;
- на рівні інституційного забезпечення – посилення координації з ОСНАД, АПУ, формування галузевих методичних рекомендацій, підвищення кваліфікації аудиторської спільноти у частині аудиту облікових оцінок з високим ступенем невизначеності.

Перспективним напрямом є також впровадження аудиторської аналітики даних (Computer-Assisted Audit Techniques, CAATs), використання аудиторського файлу в форматі SAF_T (UA), що дозволяє перейти від вибіркового до повного тестування великих масивів операцій з формування забезпечень, виявляти нетипові бухгалтерські проводки, проводити бенчмаркінг рівня забезпечень з галузевими даними. Використання AI-агентів для аналізу договорів і протоколів засідань керівних органів дозволяє виявляти зобов'язання про компенсацію, штрафні санкції, гарантії, які можуть формувати конструктивні зобов'язання та потребувати визнання забезпечень.

Висновки. За результатами проведеного дослідження обґрунтовано, що аудит забезпечень в Україні становить специфічну сферу аудиторської діяльності, яка перебуває на перетині двох систем регулювання –МСФЗ, що визначають об'єкт аудиту, та МСА, що визначають його методологію. Запровадження європейської моделі регулювання аудиторської діяльності Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та перегляд у 2018 році МСА 540 «Аудит облікових оцінок» суттєво підвищили вимоги до якості аудиту забезпечень як облікових оцінок з високим ступенем невизначеності.

Порівняльний аналіз нормативно-інституційної рамки за сімома параметрами засвідчив повну інтеграцію України у міжнародну методологію аудиту через пряме застосування МСА, поряд з тим зберігаються методологічні

розбіжності між МСФЗ та окремими НП(С)БО, що формують специфічне аудиторське завдання щодо перевірки трансформаційних коригувань.

Систематизація аудиторських процедур за категоріями забезпечень з диференціацією рівня ризику дозволила виділити найбільш складні об'єкти аудиту: забезпечення під судові спори, забезпечення з виведення з експлуатації, забезпечення під воєнні ризики, що потребують посиленої уваги та залучення зовнішніх експертів за МСА 620. З метою подолання методологічних та практичних проблем, у статті обґрунтовано концептуальні напрями удосконалення аудиторських процедур, що охоплюють методологічний, доказовий та інституційний рівні.

Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка галузевих методичних рекомендацій з аудиту забезпечень для енергетичного, видобувного та аграрного секторів, формалізація методики аудиту ставки дисконту в умовах обмеженого розвитку національного ринку капіталу, а також обґрунтування методичних підходів до аудиту забезпечень, сформованих під виклики воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017, зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 23.04.2026).
2. Міжнародний стандарт аудиту 540 (переглянутий) «Аудит облікових оцінок та пов'язане з ними розкриття інформації». URL: <https://surl.li/laacbv> (дата звернення: 24.04.2026).
3. Жук В.М., Мельник К.П. Теорія аудиту: «класичне ядро» та розвиток. *Облік і фінанси*. 2020. № 4 (90). С. 89-102. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4\(90\)-89-102](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4(90)-89-102)

4. Назарова К. О., Малько Д. Д. Аудит безперервності діяльності підприємств агробізнесу в умовах воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 197–203. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-197-203>
5. Василюк М., Вітер С., Здирко Н., Гайдучок Т. Аудит фінансової звітності у світлі міжнародних стандартів та принципів сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. 2025. Вип. 4 (55). С. 5-13. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-1>
6. Аудит в умовах сталого розвитку: колективна монографія / за заг. ред. проф. О. А. Петрик / О. А. Петрик, Н. В. Гойло, І. І. Матієнко-Зубенко, І. О. Мариніч, Ю. Б. Слободяник ін. Київ : КНЕУ, 2021. 231 с.
7. Дубініна М. В. Інтегрований підхід до аудиту доходів і безперервності діяльності аграрних підприємств у забезпеченні достовірності звітності. *Modern Economics*. 2025. № 52 (2025). С. 42-50. [https://doi.org/10.31521/modecon.V52\(2025\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-07)
8. Дутчак Р. Аудит фінансової звітності підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2026. № 84. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-78>
9. Литвиненко В., Бурдим Ю. Цифрова трансформація аудиту фінансової звітності підприємств агробізнесу. *Облік і фінанси*. 2025. № 3(109). С. 41-50. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3\(109\)-41-50](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3(109)-41-50)
10. Колісник О., Шацков В. Аудит фінансової звітності: стратегія, план, процедури та методи. *Економічний аналіз*. 2024. 34, № 1. С. 226–235. <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.226>
11. Хомуляк Т.І., Любенко А.М. Особливості аудиту фінансової звітності, складеної за Міжнародними стандартами фінансової звітності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. № 7-8 (308-309). С. 63–67. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-7-8-308-309-63-67>

12. Візиренко С., Макаріхін С. Методичні аспекти аудиту фінансової звітності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 4 (29). С. 170–176.
13. Воськало Н.М., Карий О.І., Воськало В.І. Особливості обліку та відображення у звітності інформації про забезпечення відповідно до національних та міжнародних стандартів, а також Податкового кодексу України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент і підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2017. № 862. С. 55–60.
14. Лоханова Н. О. Проблеми обліку забезпечень в системі управління економічною стійкістю підприємств. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2014. Т. 19, Вип. 2(6). С. 77–81.
15. Серпенінова Ю.С., Гриценко Л.Л., Олексіч Ж.А., Панченко А.В., Товстуха К.М. Проблемні аспекти облікового відображення забезпечень майбутніх витрат і платежів. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 4. С. 44–53
16. Гриненко І.М. Класифікація резервів для потреб облікової системи підприємства. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 4. С. 30–34.
17. Райковська І., Костенко О., Угнівенко В. Методичний інструментарій обліку, аудиту та бізнес-аналізу в реалізації потреб користувачів фінансової інформації. *Облік і фінанси*. 2024. № 4 (106). С. 76–83. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-4\(106\)-76-83](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-4(106)-76-83)
18. Міжнародний стандарт супутніх послуг (МСА) 315 (переглянутий в 2019 році) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення». URL: <https://surl.li/fdtlqc> (дата звернення: 24.04.2026).
19. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2021. Частина I. URL: <https://surl.li/batvyl> (дата звернення: 24.04.2026).

20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text (дата звернення: 23.04.2026).

21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011#Text (дата звернення: 23.04.2026).

22. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS16-ukr_AH-compressed-1.pdf (дата звернення: 23.04.2026).

23. Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts, amending Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC and repealing Council Directive 84/253/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0043&qid=1779438537010> (дата звернення: 25.04.2026).

24. Regulation (EU) No 537/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on specific requirements regarding statutory audit of public-interest entities and repealing Commission Decision 2005/909/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0537&qid=1779438607423> (дата звернення: 25.04.2026).

25. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р., зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

26. Податковий кодекс України, № 2755-VI від 02.12.2010 р., зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України

№ 20 від 31.01.2000 р., зі змінами та доповненнями. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 24.04.2026).

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України № 601 від 28.10.2003 р., зі змінами та доповненнями. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text> (дата звернення: 24.04.2026).